Dankwoord
van de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, dr. M.L. (Mei Li) Vos, bij de presentatie van het Jaarboek Parlementaire Geschiedenis 2026 ‘De blik van buiten op de Nederlandse politiek’

datum *24 november 2026*

Geachte aanwezigen,
Bovenal, geachte redactieleden en auteurs,

Alleen al aan de buitenkant gezien, is dit een prachtig jaarboek.
Ik herken natuurlijk meteen het plafond van onze geliefde zaal aan het Binnenhof.

Meestal wordt het middenpaneel gekozen, met de kinderen van Staat die de toekomst symboliseren.
Dat uw redactie voor een van de zijpanelen heeft gekozen, past helemaal bij het thema van het jaarboek: de blik van buiten.

Want precies dat zien we hier: door in totaal acht vensters kijken mensen naar beneden de zaal in.
Ze staan symbool voor de verschillende werelddelen en verschillende waarmee Nederland handel dreef en diplomatieke contacten onderhield in de zeventiende eeuw, de eeuw waarin de vergaderzaal werd gebouwd.

Het was de tijd waarin Nederland een wereldmacht was.
Driehonderd jaar later was dat anders.

Toen ik tussen 1995 en 2000 voor mijn proefschrift onderzoek deed in Indonesië werd ik me zeer bewust van het feit dat Nederland een erg klein land is.
We kennen allemaal de uitdrukking dat je als klein land een groot buitenland hebt, maar andersom gekeken leek Nederland gewoon niet te bestaan.

Mijn onderzoek ging over de breuk tussen Indonesië en Nederland (ja ik begin altijd met het grootste land) in 1992.
Minister Jan Pronk was, in Indonesische termen, het land uitgeschopt met zijn ontwikkelingshulp.
Hij had zich veel te koloniaal gedragen en was niet meer welkom, inclusief zijn hulp. De Indonesiërs noemden het ook geen samenwerking, maar hulp, iets eenzijdigs.
In perspectief, het bedrag dat Nederland uittrok voor Indonesië was een fractie van de buitenlandse hulp en vooral handelsbetrekkingen die Indonesië met andere landen had.

Er werd een gewichtig hoog politiek debat over gevoerd door de buitenlandwoordvoerders in de Tweede Kamer.
Maar dat had weinig van doen met de werkelijkheid voor de mensen die werkten in de projecten.

Mijn specifieke onderzoeksvraag ging over de 111 ontwikkelingshulpprojecten die er toen liepen in Indonesië: wat gebeurde er mee nadat Nederland er uit was geschopt?
Ongeveer de helft ging door onder een andere naam, de andere helft stopte.

Bij de vraag waarom dat zo was, bleek dat de projecten die doorgingen projecten waren die de Indonesiërs zelf nuttig vonden.

Zo nuttig dat de uitvoerders in de praktijk wel iets verzonnen aan naamgeving of financieringsbron om het maar geen ontwikkelingshulp te hoeven noemen.

De projecten die stopten vonden de Indonesiërs toch al niet zo zinnig.
De diplomatieke breuk was een goede aanleiding om eindelijk de stekker eruit te treken.

Mijn korte conclusie was: politiek doet er niet toe, de mensen in de uitvoering maken beleid.

De lange conclusie was: buitenlandse politiek doet er niet toe, de mensen in de uitvoering bedenken beleid en zoeken daar politieke steun voor.
En als die steun wegvalt verzinnen ze wel een andere route.
Een nederigmakende conclusie voor politici, kan je denken.

Maar u kent mij als een optimistisch en leergierig iemand: zo'n relativering over je eigen macht is misschien ook wel zo gezond.
Om buiten de werkelijkheid van het Haagse postzegeltje te kijken naar hoe de wereld ook al weer werkt.

Daarom is de blik van buiten naar onszelf heel gezond.
Het zet alles in perspectief.
En helpt relativeren.

Zo legden twee weken geleden correspondenten van Duitse, Italiaanse en Amerikaanse kranten in Trouw uit dat de kabinetscrisis waar onze media bol van stonden, geen enkele kolom in hun kranten zou halen.

Daarvoor is het gedoe in de Nederlandse politiek te klein voor de buitenwereld.
Kijk, ook dat helpt relativeren!

Ik kijk er dan ook naar uit om het perspectief van buiten op de Nederlandse politiek te lezen.

En dan nog heel even terug naar het plafond van de plenaire zaal in de Eerste Kamer:
Ik kan niet wachten tot we daar weer vergaderen.
En ik weer omhoog kan kijken naar de panelen met de blauw geschilderde lucht.
Dan realiseren we ons het is niet alleen de blik ván buiten die belangrijk is in de politiek, maar ook de blik náár buiten.

Dank u.